

Kennis nemen van:

1. Het proces en de voortgang van de totstandkoming van het regio-arrangement Rivierenland in het kader van de Gelderse Puzzel
 2. De 80% versie van het regio-arrangement
-

Aanleiding

Gemeenten, waterschappen, Rijk en provincie hebben veel plannen op het gebied van wonen, infrastructuur, natuur, landbouw, industrie, recreatie, energieopwekking en bedrijventerreinen. Maar onze ruimte is schaars en we moeten problemen oplossen op het gebied van stikstof, klimaat en woningbouw. Veel ruimtevragers als wonen, natuur en landbouw overlappen elkaar. Dat vraagt om slimme combinaties en mogelijk keuzes over de verschillende opgaven waar we voor staan. Welke functies willen we waar, waarbij water en bodem sturend zullen zijn. Hoe zal onze ruimte er in de komende 25 jaar en verder uit gaan zien? Deze zoektocht heet het Gelderse Puzzel-proces.

De provincie Gelderland heeft opdracht van het Rijk gekregen om de grote transitieopgaven op het gebied van wonen, landelijk gebied, natuur & stikstof, energie en klimaat te agenderen, versnellen en te integreren. In december 2022 heeft het Rijk daartoe een uitgangspuntenbrief gepubliceerd.

In het Gelderse Puzzelproces wil de provincie Gelderland samen met gemeenten en waterschappen per regio een zogenaamd regio-arrangement opstellen. Het regio-arrangement is het eerste product van dit Gelderse Puzzel-proces per regio. Het kan worden gezien als een startdocument in het verdere proces. Onze regio werkt momenteel hard aan dit regio-arrangement. De provincie Gelderland maakt op basis van de 7 Gelderse regio-arrangementen een Ruimtelijk Voorstel aan het rijk. De provincies moeten dit in december aan het rijk aanleveren.

1. Waar staan we nu?

Op dit moment wordt door gemeenten, regio en provincie hard geschreven aan het regio-arrangement Rivierenland. Een 80% versie is afgelopen juni besproken met het portefeuillehoudersoverleg Ruimte en vervolgens ter kennisname voorgelegd aan colleges om hun reactie aan de provincie op het concept te geven. Na de zomer vindt instemming plaats door colleges en wordt het regio-arrangement ook richting uw raden geleid. Op inhoud kent het regio-arrangement geen nieuw beleid. Wel zijn bestaande plannen, visies en kaarten van de verschillende overheden gestapeld en als gevolg hiervan worden vraagstukken geadresseerd die om uitwerking vragen de komende tijd. Wanneer daarbij wordt afgeweken van bestaand beleid vindt hierover vanzelfsprekend besluitvorming in gemeenteraden plaats.

2. Wat is het regio-arrangement?

Het regio-arrangement is het eindproduct van de eerste – agenderende- fase van het Gelderse Puzzel-proces. Het regio-arrangement heeft als doel vanuit het oogpunt van ‘welke regio we willen zijn/blijven’, beleid van de verschillende overheden in kaart te brengen voor de periode tot 2030. Een doorkijk te maken naar 2050. De sturende principes (ruimtelijke kwaliteit, brede welvaart en bodem en water sturend) en het beleid naast elkaar te leggen en te bepalen waar gezamenlijk opgaven en vraagstukken liggen. Dit agendeert wat de overheden en partners te doen hebben om opgaven te realiseren, te integreren en te versnellen.

Uitgangspunt is dat het regio-arrangement geen nieuw beleid bevat.

3. Vervolg: gebiedsprogramma's

Het regio-arrangement is een startpunt van een herhalend proces om gezamenlijk de ruimtelijke ordening van ons gebied vorm te geven voor de komende 20 tot 30 jaar. Als vervolg op het regio-arrangement worden afspraken gemaakt over uitvoering in de vorm van Gebiedsprogramma's. Dit past goed bij de systematiek van de Omgevingswet die per 1 januari 2024 in werking treedt. Over de gebiedsprogramma's zal te zijner tijd separaat besluitvorming plaatsvinden onder meer door de betreffende gemeenteraden. Het regio-arrangement vormt zo de basis voor een langjarige samenwerking tussen de drie overheden (gemeenten, waterschappen en provincie).

4. Afspraken met provincie over tijdspad en rollen: zorgvuldigheid gaat boven snelheid

Het rijk heeft de provincies een krap tijdspad meegegeven. Ook waren er lang onduidelijkheden in het proces. Het Algemeen Bestuur (AB) van Regio Rivierenland heeft op 21 maart j.l. een brief gestuurd aan de verantwoordelijk gedeputeerde waarin de zorgen over het proces en tijdspad werden geuit. Op 21 april j.l. heeft er Bestuurlijk Overleg plaatsgevonden naar aanleiding van deze brief en op 14 mei heeft het AB van de provincie een reactiebrief ontvangen. De provincie geeft in haar brief onder meer aan dat het doel van het regio-arrangement is met de 3 overheidslagen een eenduidige richting te bepalen en voor de uitvoering hiervan gezamenlijke gebiedsprogramma's te formuleren. Hiervoor acht zij goede samenwerking van groot belang. De provincie antwoordt op de zorgen over het tijdspad dat zorgvuldigheid boven snelheid gaat en dat het zorgvuldig betrekken van de raden belangrijk is. Ze benadrukt dat het tot 2030 om bestaand beleid gaat en dat het regio-arrangement het doel heeft om inzicht te geven in de ruimtelijke impact van de verschillende beleidsonderwerpen. Bevoegdheden blijven waar gebruikelijk: besluitvorming is aan colleges en bij nieuw beleid aan raden. De provincie en de regio zijn een planning overeengekomen waarbij de ijkmomenten van provincie met het rijk de kaders vormen en zorgvuldige besluitvorming binnen de gemeenten haalbaar is.

5. Wie doet wat en wie zijn aan zet?

In het proces van de ruimtelijke puzzel blijven bevoegdheden waar ze zijn: besluitvorming is aan colleges en raden. Binnen in dit proces heeft het PFO Ruimte een pro actieve en coördinerende rol. Ambtenaren RO en regionale programmamanagers leveren input, de provincie is penvoerder. Regio faciliteert het gesprek en faciliteert gezamenlijke oordeelsvorming van de 8 gemeenten.

6. Wanneer komt het regio-arrangement in de raden?

Gemeente	Regionale raadsinformatie-bijeenkomst	Informatieve presentatie aan raad	Regionale raadsinformatie-bijeenkomst	Definitief regio-arrangement naar raden
Neder-Betuwe	15 februari	17 mei	18 september	Sept/okt/nov
West Maas en Waal		27 juni		
Maasdriel		15 juni		
Tiel		4 okt		
Zaltbommel		29 juni		
West-Betuwe		9 maart		
Culemborg		24 aug		
Buren		14 juni		

Het definitieve regio-arrangement zal in oktober of november aan de raden worden toegezonden. De raden wordt gevraagd kennis te nemen van het regio-arrangement. Ook wordt hen gevraagd in te stemmen met de agenderende opgaven die uitgewerkt gaan worden in de gebiedsprogramma's. Dit is het startpunt waarover bij het vormgeven van de concrete gebiedsprogramma's verder over wordt gediscussieerd. De gebiedsprogramma's worden te zijner tijd aan de raden voorgelegd ter besluitvorming.

7. Inhoud van het regio-arrangement

Het regio-arrangement bevat de volgende hoofdstukken:

- Wat is het regio-arrangement?

- Wat zijn de sturende principes:

1) Ruimtelijke kwaliteit

2) Bodem en water sturend

3) Brede welvaart

- Beschrijving van 3 perspectieven:

1) Perspectief landbouw en natuur

2) Leefbare dorpen en steden

3) Ordenende netwerken voor energie en economie

- Afwegingen, afspraken en samenwerking

Er wordt gekeken naar de ruimtelijke impact van het stapelen van het bestaande beleid tot 2030 van de verschillende thema's bijeengebracht en de betekenis van de drie sturingsprincipes. Dat vormt de basis om te bekijken wat ons als gemeenschappelijke overheden te doen staat om onze opgaven te realiseren.

8. Waar hebben we het over? Voorbeelden van vraagstukken die geagendeerd kunnen worden

Een paar voorbeelden om een beeld te krijgen van de inhoud. We krijgen steeds vaker te maken met droge periodes. Wat is vanuit bodem- en water sturend de betekenis van de beperkte zoetwaterbeschikbaarheid voor de toekomst van fruitteelt of laanboomteelt? Er wordt dan geconstateerd dat er meer onderzoek nodig is. Dit punt wordt geagendeerd voor uitwerking in gebiedsprogramma's.

Of er wordt geconstateerd dat de plannen voor Boven-Linge kansen vormen voor zowel waterberging als biodiversiteit en recreatie. Hier kunnen bij de uitvoering van bestaand beleid meerdere kansen benut worden.

9. Bevoegdheden raden ongewijzigd

Deze formuleringen van wat ons te doen staat zijn agenderend, het betreft onderzoeken of voorstellen om in de gebiedsprogramma's uit te werken. Dit zal als vervolg op het regio-arrangement verder uitgewerkt worden in gebiedsprogramma's. Over de gebiedsprogramma's zal te zijner tijd besluitvorming plaatsvinden.

Ook als uit de stapeling van beleid van de verschillende thema's en overheden of de sturende principes volgt dat er knelpunten zijn waardoor een beleidswijziging nodig is, volgt deze beleidswijziging het gebruikelijke proces met onder meer de vaststelling door gemeenteraden.

10. Waar komt de inhoud vandaan?

Voor de inhoud van het regio-arrangement is gebruik gemaakt van gemeentelijke omgevingsvisies, regionale beleidsstukken (oa Ruimtelijke strategische visie 2019, Regionale Woondeal Rivierenland 2022 - 2030, Uitvoeringsagenda mobiliteit 2023-2026, RES 1.0 2021 & voortgangsrapportage april 2023, Regionaal Programma Werklocaties 2019 - 2024, Regioplan Cultuur Rivierenland 2022, Samenwerkingsagenda Klimaatbestendig Rivierenland 2021, Landschapsplan Gonzend Rivierenland 2021), kaders van rijk (o.a. Hoogwaterbeschermingsplan, Integraal Riviermanagement, Programmatische Aanpak Grote Rivieren) en provincie (oa Streekgidsen Landschap (2022), Handelingsperspectief Panorama Gelderse Rivieren 2022).

Maandelijks overleg met Regionale Agendacommissie. Met de Regionale Agendacommissie wordt de vorm en inhoud van de regionale raadsbijeenkomst bepaald.

11. Regio-arrangement voor de gemeenten & financiële aspecten

Provincie heeft als uitgangspunt dat er geen afwenteling van de opgaven in de ene regio plaats vindt op andere regio's of andere generaties.

Het Gelderse Puzzelproces (met als aanzet het regio-arrangement en als vervolg de gebiedsprogramma's) biedt kansen om afspraken te maken over de realisatie van het worden van de regio die we willen zijn. Ook ten aanzien van financiële middelen (o.a. vanuit het Transitiefonds Landbouw/Stikstof), inzet en expertise en regelgeving. De gemeenten en de regio hebben verschillende opgaven waarvoor bijvoorbeeld samenwerking met provincie en/of rijk nodig is (denk aan bereikbaarheid oa A15/A2), capaciteit ontbreekt (realisatie groen blauw raamwerk). Ook is het doel van het regio-arrangement om te bezien waar door het bijeenbrengen van verschillende beleidsthema's dingen geïntegreerd kunnen worden en zo efficiënter gerealiseerd kunnen worden.

12. Vitaal landelijk gebied Gelderland (stikstof)

Op dit moment loopt ook het traject om te komen tot een gebiedsprogramma voor onder meer stikstof binnen het Vitaal landelijk gebied Gelderland. Dit kent een korter tijdsplan, met wettelijk verplichte onderdelen voor 1 juli 2023. De uitwerking in de vorm van gebiedsprogramma's wordt opgenomen in de gebiedsprogramma's voor het regio-arrangement.

13. Hoe nu verder?

Deze formuleringen van wat ons te doen staat zijn agenderend, het betreft onderzoeken of voorstellen om in de gebiedsprogramma's uit te werken. Dit zal als vervolg op het regio-arrangement verder uitgewerkt worden in gebiedsprogramma's. Regio, Raden, colleges, inwoners en stakeholders gaan hierover met elkaar in gesprek. Uiteindelijk zal dit tot besluitvorming leiden. Over de gebiedsprogramma's zal te zijner tijd separaat besluitvorming plaatsvinden onder meer door de betreffende gemeenteraden.

IJkmomenten provincie en rijk

Regioarrangementen en gebiedsprogramma's

Versie: 9 februari 2023

